

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 lutego 2017 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie określił cenę jednego udziału w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na kwotę 396,47 zł.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 27 sierpnia 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin P. i Zachód w S. złożył wniosek o dokonanie czynności z art 185 k.s.h. zawiadamiając tym samym o zarządzeniu sprzedaży udziałów należących do dłużników - wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. - Ł. B. oraz J. B.. W związku z tym, stosownie do treści art. 185 § 2 k.s.h., zarządzeniem z dnia 26 lutego 2016 r. poinformowano (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością o zarządzeniu sprzedaży oraz wezwano do złożenia oświadczenia, czy Spółka wskazuje nabywcę udziałów podlegających sprzedaży w drodze egzekucji oraz czy składa wniosek o przeprowadzenie wyceny udziałów przez biegłego. Spółka (...) złożyła wniosek o przeprowadzenie wyceny udziałów przez biegłego sądowego, z którego opinii wynika, że wartość jednego udziału w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 396,47 zł. Mając to na uwadze referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie w postanowieniu dnia 13 stycznia 2018 r. określił cenę jednego udziału w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 396,47 zł.

Uczestnik złożył skargę na powyższe orzeczenie wnosząc zastrzeżenie co do wyceny biegłego stanowiącej podstawę wydania postanowienia wskazując, że biegły wycenił jedynie 50 % udziałów należących do J. B., co spowodowało zaniżenie wartości całej spółki. Wartość jednego udziału byłaby wyższa gdyby biegły sądowy w swojej wycenie wziął pod uwagę 100 % udziałów spółki. W wyniku tych zarzutów dopuszczony został dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego. Sąd miał na uwadze, że - jak podał biegły - na wartość udziałów ma wpływ trend zmniejszenia się aktywów spółki i zwiększenia zobowiązań oraz, że nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie z pakietem większościowym. Natomiast zastosowanie znajdzie określenie dyskonta z tytułu braku kontroli w przedsiębiorstwie, które jest odwrotnością premii z tytułu kontroli w przedsiębiorstwie dlatego też pakiet 50 % należy oceniać jako pakiet mniejszościowy. Sąd wskazał przy tym, że do uzupełniającej opinii biegłego uczestnik nie wniósł zastrzeżeń ani też nie został złożony wniosek o sporządzenie dodatkowej opinii.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. złożył apelację od powyższego orzeczenia, (błędnie określając ją mianem zażalenia), wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazano, że wycena powinna być przeprowadzona w taki sposób, żeby cena udziału odzwierciedlała ich wartość w relacji do 100 % udziałów, a nie tylko 50 % należących do J. B.. Zdaniem uczestnika nie sposób bowiem pominąć, iż istnieje potencjalna możliwość egzekucji również udziałów należących do drugiego wspólnika tej spółki (...). Nie sposób bowiem a priori rozstrzygnąć, że nabywca udziałów będzie dysponował pakietem mniejszościowym w spółce (...). Według uczestnika do wyceny udziałów w toku egzekucji należy zastosować per analogiam art. 1009 k.p.c. Konsekwencją tego byłaby konieczność dokonania wyceny bez kwalifikowania zajętych udziałów jako pakietu mniejszościowego i tym samym zaniżenia ceny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona, choć nie wszystkie zarzuty w niej podniesione zasługiwały na uwzględnienie.

Niezasadny okazał się w szczególności zarzut, iż biegły dokonując wyceny udziałów J. B. zaniżył ich wartość z uwagi na ich kwalifikację jako pakietu mniejszościowego. O ile z treści opinii uzupełniającej rzeczywiście wynika, że wobec posiadania przez J. B. 50 % udziałów w spółce (...) przyjąć należało, iż stanowią one pakiet mniejszościowy a w związku z tym wycena powinna zawierać zmniejszenie wartości udziałów, o tyle biegły - co zostało jasno wyartykułowane - takiej korekty in minus ostatecznie nie dokonał. Nie można zatem twierdzić, jak podnosił uczestnik, że wartość udziałów została zdeprecjonowana w oparciu o kryterium odnoszące się do rodzaju pakietu udziałów.

Sąd Okręgowy nie znalazł również uzasadnienia do zastosowania per analogiam w niniejszej sprawie - w celu dokonania wyceny udziałów w spółce z o.o. - art. 1009 k.p.c., który dotyczy zupełnie innej sytuacji procesowej, niż zaistniała w rozważanej sprawie.

Słuszny natomiast okazał się zarzut związany z tym, że wycena udziałów w spółce (...) dokonana została przy uwzględnieniu wyłącznie wartości udziałów należących do J. B. stanowiących 50 % wszystkich udziałów w spółce.

Analiza akt sprawy wskazuje, że komornik sądowy zarządził sprzedaż udziałów należących do dwóch wspólników, a mianowicie Ł. B. w liczbie 1 695 oraz J. B. w liczbie 2 025. Wbrew powyższemu referendarz sądowy wzywając uczestnika w trybie art. 185 k.s.h. do wskazania nabywcy udziałów podlegających sprzedaży w drodze egzekucji oraz złożenia oświadczenia, czy wnosi o przeprowadzenie wyceny udziałów przez biegłego, podał, iż sprzedaż udziałów dotyczy tylko J. B.. Co istotniejsze, mimo że w odpowiedzi na zobowiązanie referendarza sądowego z dnia 20 kwietnia 2016 r. uczestnik podtrzymał wniosek o dokonanie wyceny udziałów należących do Ł. B. i J. B., postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2016 r. referendarz sądowy dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego celem wyceny udziałów posiadanych tylko przez J. B..

Powyższe wskazuje, że w istocie uczestnik sygnalizował w toku postępowania, że wycena udziałów winna być dokonana zgodnie z treścią wniosku komornika, a więc uwzględniać sprzedaż udziałów zarówno J. B. jak i Ł. B.. Ma to o tyle znaczenie, że jak wskazał sam biegły sądowy w opinii uzupełniającej - zgadzając się zresztą z zarzutami do pierwotnej opinii pisemnej zgłoszonymi w tym zakresie przez uczestnika w skardze na postanowienie referendarza sądowego z dnia 13 stycznia 2017 r. - wartość jednego udziału w spółce byłaby wyższa gdyby dokonując wyceny wziąć pod uwagę 100 % udziałów tej spółki. Niemniej, okoliczności podnoszone przez uczestnika nie zostały uwzględnione przez biegłego, gdyż swoją opinię sporządził zgodnie z tezą dowodową zakreśloną w postanowieniu z dnia 22 sierpnia 2016 r., według której wycena miała dotyczyć jedynie udziałów J. B..

Wprawdzie uczestnik rzeczywiście nie zgłosił zarzutów do opinii uzupełniającej, nie zwalnia to jednak Sądu z obowiązku dokonania z urzędu oceny, czy teza dowodowa jest adekwatna do treści wniosku komornika sądowego inicjującego postępowanie. W niniejszej sprawie Sąd, już po złożeniu skargi uczestnika na postanowienie z dnia 13 stycznia 2017 r., ustalające cenę udziału w spółce (...), dopuszczając dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego miał możliwość dokonania korekty tezy dowodowej, tak aby uwzględniała zastrzeżenia zgłoszone w tej skardze. Nic nie stało na przeszkodzie, aby ewentualnie na rozprawie w dniu 19 lutego 2018 r., wobec podtrzymania dotychczasowego stanowiska przez uczestnika dopuścić dowód z uzupełniającej opinii biegłego na okoliczności przez uczestnika powoływane. Należy bowiem mieć na uwadze, że przy ustalaniu wartości udziałów w sp. z o.o. istotnym czynnikiem jaki może wpłynąć na jej wynik jest to, jaki udział w kapitale zakładowym reprezentują szacowane udziały – im większy, tym bardziej atrakcyjny, czyli więcej wart (tak A. Opalski (red.), Kodeks spółek handlowych. Tom IIA. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, Warszawa 2018). Powyższe wynika także z treści uzupełniającej opinii, w której biegły wskazał, że na wartość udziałów ma wpływ kwestia tego, czy udziały reprezentują pakiet większościowy. Natomiast w niniejszej sprawie – mając tak zakreśloną tezę dowodową – biegły nie rozpatrywał kwestii zwiększenia wartości udziału, na którą wpływ ma chociażby premia z tytułu kontroli w przedsiębiorstwie. Jest to o tyle istotne, że jak wynika z treści zarządzenia komornika o sprzedaży (na co zwrócił też uwagę w zażaleniu uczestnik), przedmiotem egzekucji są udziały zarówno J. B. jak i Ł. B. w łącznej ilości 3 720, a więc stanowiącej pakiet większościowy.

Zaniechanie ustalenia wartości udziałów należących do obydwu wspólników i poprzestanie na wycenie udziału dokonanej przy założeniu sprzedaży pakietu należącego tylko do jednego ze wspólników doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy.

W tym stanie rzeczy zaskarżone postanowienie - zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien ustalić, na podstawie dowodu z opinii biegłego, cenę udziałów należących do J. B. (w liczbie 2025) i Ł. B. (1 695), przy założeniu, że sprzedaż odnosi się do udziałów posiadanych przez obydwu wspólników.

(...)P. A. G.

Sygn. akt VIII Ga 458/18 26 listopada 2018 r.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)